

Evaluering av skjøtelsesplan for Tingvoll gard i Tingvoll kommune, Møre og Romsdal fylke

Oppfølging av tradisjonell slåttemark som utvalgt naturtype

Bioreg AS Rapport (Notat) 2019 : 23

TITTEL: Evaluering av skjøtelsesplan for Tingvoll gard i Tingvoll kommune, Møre og Romsdal fylke.
FORFATTERE: Oldervik, F., Svingen, K. & Folden, Ø.

DATO: 15.12.2019	RAPPORT NR./ Bioreg AS rapport 2019 : 22	PROSJEKTNR:	SAKSNR.
ISBN: ISBN-nr. 978-82-8215-409-3	ISSN:	ANTALL SIDER: 28	ANTALL VEDLEGG: 5

OPPDRAGSGIVER: Fylkesmannen i Møre og Romsdal	KONTAKTPERSON: Hege Steigedal
---	---

<p>SAMMENDRAG: Naturtypen artsrik slåttemark er sterkt trua ifølge Norsk rødliste for naturtyper, og ble i 2011 definert som utvalgt naturtype (UN) med beskyttelse gjennom lov om naturmangfold. På oppdrag for Fylkesmannen i Møre og Romsdal fikk Bioreg AS, i 2019 i oppgave å evaluere skjøtelsesplanen for Tingvoll gard i Tingvoll kommune, sammen med tilhørende notat. Lokalteten ble første gang kartlagt i flere omganger først på 1990-tallet, samt noe på 2000-tallet, slik som Jordal & Sivertsen (1992) og Jordal & Gaarder (1993) Aksdal (1994), Jordal (2004, 2007). Lokalteten fikk sin første skjøtelsesplan i 2011.</p> <p>Evalueringen av skjøtelsesplanen er foretatt i samarbeid med bruker, NORSØK v/Turid Strøm, daglig leder ved stiftelsen. Hun har mob. 407 69 922, E-post: turid.strom@norsok.no</p>
--

FYLKE:	Møre og Romsdal
KOMMUNE:	Tingvoll
STED/LOKALITET:	Tingvoll gard i Tingvollvågen
GÅRD/BRUK	Gnr/bnr 89/3

GODKJENT	SKJØTSELSPANEN ER UTFORMET AV: Finn Oldervik og Øystein Folden
_____	_____
NAVN	NAVN

Figur 1. Bildet er tatt i juni 2017 og er hentet fra NORSØK sine nettsider. Hovedbygningen er den oransje store bygningen som i dag huser flere forskningsmiljøer utenom NORSØK sitt eget. Oppe til høyre ser vi tre bolighus som ligger i Stjernehusaugen og ett fjerde ligger utenom bildekanten videre mot høyre. Da deler av Tingvoll gard ble til Tingvoll jordbruksskule i 1950 var dette de første bygningen som ble bygd – de to første i 1951/52 og de to neste i 1954/57 i tillegg til et sommerfjøs. Hovedbygningen fikk sin endelige utforming i løpet av NORSØK's virketid på garden. Stjernehuskra eller Parken ligger nedenfor veien som går øst – vest nedenfor de nevnte husene.

Forord

En naturfaglig undersøkelse av slåttemarka kalt Tingvoll gard eller Stjernehuskrea ble først foretatt den 14.07.2019 av Finn Oldervik, Bioreg AS. Men på grunn av at lydfila med bl.a. artsregistreringene gikk tapt, ble ei ny registrering utført den 21.07.2019 av Øystein Folden. Enga var ikke slått enda, slik at artslistene blir så noenlunde komplette hva angår karplanter. For å registrere sopp derimot var vi nok for tidlig ute. En fikk likevel et brukbart inntrykk av hvordan det sto til med slåttemarka og hvordan skjøtselen hadde blitt utført i åra siden lokaliteten fikk utarbeidet skjøtselsplan (2011).

Det ble vektlagt å få brukerens synspunkter på hvordan skjøtselen har fungert i forhold til eksisterende plan og om utførelsen kunne by på utfordringer som ikke uten videre lot seg løse. Dette skal vi komme tilbake til i selve notatet.

Vi vil med dette takke Fylkesmannen ved Hege Steigedal for oppdraget og for et utmerket samarbeid. Videre vil vi takke daglig leder ved NORSØK, Turid Strøm for god hjelp til å få oversikt over skjøtselen slik den har vært utført i årene som har gått og om det har vært noen punkter som har vært problematisk å utføre. Til slutt vil Bioreg AS rette en takk til Øystein Folden som steppet inn på kort varsel da det viste seg at lydfila vår hadde gått tapt.

_____ Finn Gunnar Oldervik	_____ Kamilla Svingen	_____ Øystein Folden
Mjosundet i Aure 15.12.2019	Oslo 15.12.2019	Tingvoll 15.12.2019

Innhold

1	1	Evaluering av skjøtelsesplan for Tingvoll gard slåttemark i Tingvoll kommune, Møre og Romsdal fylke.....	5
	1.1	Innledning	5
	1.2	Aktuelle erfaringer med skjøtelsen	6
	1.3	Evaluering/vurdering av skjøtelsen	7
	1.4	Mål for verdifull slåttemark	8
	1.5	Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)	8
	1.5.1	Slått	8
	1.5.2	Beiting	9
	1.5.3	Andre aktuelle skjøtselstiltak	10
	1.6	Oppfølging av skjøtelsesplanen	10
	1.7	Bilder fra lokaliteten	10
		Kilder.....	14
		Vedlegg 1 Lokalitetsbeskrivelse i Naturbase.....	15
		Vedlegg 2 Artslister.....	18
		Tingvoll gard.....	18
		Vedlegg 3 Intervju med grunneier	21
		Vedlegg 4 Tiltakslogg, grunneiers notater	23
		Vedlegg 5 Overvåkning, logg.....	26

1 Evaluering av skjøtselsplan for Tingvoll gard slåttemark i Tingvoll kommune, Møre og Romsdal fylke

GRUNNEIER: Stiftelsen, NORSØK	ANSVAR SKJØTSEL: NORSØK v/daglig leder Turid Strøm	LOKALITETSVERDI I NATURBASE¹: Viktig – B	NATURBASE-ID: BN00079415	
DATO UTARBEIDING AV 1.SKJØTSELSPLAN: 21.10.2011 DATO REVIDERING: 15.12.2019		DATO BEFARING (1.SKJ.PL.): 02.07.2011 DATO BEFARING (REVIDERING): 14. og 21.07.2019		
KONTAKT MED GRUNNEIER/BRUKER: 14.07.2019 – Intervju med grunneier i forbindelse med revisjon av skjøtselsplan, samt mange E-postutvekslinger og telefonsamtaler senere.				
1.SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV: Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning. Planen er evaluert i 2019 av Finn Oldervik, med bistand av Kamilla Svingen, begge Bioreg AS. Også Øystein Folden har deltatt ved evalueringen.				
UTM SONE LOKALITET: 33	LOKALITETSNAVN: Tingvoll gard	NORD: 6276061	ØST: 830544	GNR./BNR. 89/6
AREAL 1. SKJØTSELSPLAN: 11,2 daa		AREAL REVIDERING: 11,2 daa		
DEL AV VERNEOMRÅDE: Nei HVILKET VERN: -		DEL AV UTVALGT KULTURLANDSKAP: Nei HVILKET LANDSKAP: -		

1.1 Innledning

De første beskrivelsene er laget av Geir Gaarder på 1990-tallet med senere suppleringer på 2000-tallet. Dette gjelder både beskrivelser og spredte besøk i tidsrommet 1990 – 2010. Også Hagen har laget en lokalitetsbeskrivelse, nemlig Hagen (2000). Den er altså oppdatert i 2011 av Geir Gaarder i forbindelse med utarbeiding av en skjøtselsplan som er lagt inn som et eget dokument i Naturbase.

Lokaliteten ligger på Tingvoll gard, som for tiden eies av NORSØK og driftes av samme institusjon. Gardsbruket ligger i den sørvendte lia ved Tingvoll sentrum, like nordøst for Tingvoll kirke. Avgrensning er ikke helt enkel. Hoveddelen av lokaliteten består av deler av en hage/parklandskap avgrenset av veger på tre kanter og grønnsakhage mv mot sørøst. I tillegg

¹ Verdisettingen er definert etter DN Håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007), og faktaark for slåttemark, utformet av Ellen Svalheim (Svalheim 2014).

kommer mindre felt adskilt av dette i form av et lite plenstykke nær ei vognbu i sør og noen engkanter mot en privatbolig nord for hagen. Disse to siste delområdene burde metodisk sett egentlig vært beskrevet som to separate lokaliteter, men er så små og dels oppsplittet at de av mer pragmatiske hensyn er inkludert i beskrivelsen for parkanlegget. Terrenget er ganske slakt skrånende, med en del lausmasser, men bl.a. en bergknaus i nedkant av avgrenset lokalitet viser at det ikke er langt ned til fast berg enkelte steder. Berggrunnen i området består av gneis og det er ikke indikasjoner på særlig kalkrike forhold her. (Avsnittet er sakset fra Gaarders beskrivelse fra 2011)

Figur 2. Slåttemarklokaliteten Tingvoll gard utgjøres av avgrensingene på dette kartet, både de røde og de fiolette. Skjøtselsplanen derimot omfatter først og fremst det største av de røde avgrensingene, da det minste er skjøttet som plen og har dermed ikke behov for noen justeringer i skjøtselen. Bildet er hentet fra Gaarders skjøtselsplan fra 2011.

1.2 Aktuelle erfaringer med skjøtselen

Skjøtselen er stort sett utført i henhold til skjøtselsplanen fra 2011. Den praktiske skjøtselen er i hovedsak utført av Morten Rørdam, som er fungerende vaktmester på garden, men også andre har deltatt aktivt ved skjøtselen. Eier er som nevnt stiftelsen NORSØK med daglig leder Turid Strøm som ansvarlig. For noen år siden ble det foretatt noen gravearbeider på lokaliteten, noe

som førte til oppslag av problemarter som lodnegras (*Holcus* sp.) og skvallerkål m.fl.. Det dukket også opp en del fremmedarter på lokaliteten etter dette. Både problemartene og fremmedartene krever tiltak som en ekstra slått på de førstnevnte og aktiv lusing av de sistnevnte. Slåtten synes å være utført i samsvar med skjøtselsplanen. Rydding av kantsoner er knapt noe tema for denne lokaliteten da den grenser mot veg på tre kanter. Ellers synes eieren v/Turid Strøm at tiltakene fra gjeldende plan har fungert bra og at skjøtselen for det meste er grei å gjennomføre. Det som kan være mest utfordrende er å få samlet og fjernet avlingen fra lokaliteten. Dette arbeidet faller oftest sammen med at personalet har mye forskningsrelatert arbeid som skal utføres, noe som gjør at det blir svært hektisk.

Siden skjøtselen ser ut til å fungere godt, og målene i planen i hovedsak er oppnådd ser vi ikke noen grunn til å foreslå å endre mye på tiltakene i skjøtselsplanen utenom de nevnte. Til sammen er de foreslåtte tiltakene med en ekstra slått av flere mindre felt med lodnegras og skvallerkål, samt lusing, vil medføre ekstra tidsforbruk på ca 6 timer hvert år i kommende 5-års-periode

Artsmangfold og eventuelle observerte endringer

Det er totalt registrert ca 74 karplantearter i slåttemarka ved registreringer i flere omganger på 1990-tallet og senere på 2000-tallet og ved besøket i 2019. Artsinventaret består av arter som er typisk for området, og innehar en blanding av indikatorarter (ca 20) for slåttemark, med innslag av arter som ofte er typiske for gammeleng.

Det er gjort 19 registreringer av tyngdepunktarter² for semi-naturlig eng i lokaliteten; aurikkelsveve, bakkefrytle, blåkløkke, engfiol, finnskjegg, føllblom, grov nattfiol, gulaks, gulflatbelg, harerug, hårsveve, jonsokkoll, legeveronika, nattfiol, prestekrage, rødsvingel, smalkjempe, tepperot og tiriltunge. Videre er det registrert ca 24 arter av beitemarksopp, hvorav 6 rødlistede. Soppene er stort sett lokalisert til plenområdene. Fullstendig oversikt over registrerte arter fra denne lokaliteten er å finne i vedlegg 2. 19 tyngdepunktarter på en kalkfattig lokalitet må sies å være meget bra.

1.3 Evaluering/vurdering av skjøtselen

OPPSUMMERENDE VURDERING	I HØY GRAD	MIDDELS GRAD	I LITEN GRAD
Har skjøtselen vært tilfredsstillende for å oppnå målene, jf. skjøtselsplanen som nå revideres?		X	
Bør skjøtselen endres for neste skjøtselsplanperiode (neste 5 år)?			X
Er det realistisk at lokaliteten holdes i hevd de neste 5 åra?	X		

Begrunnelse:

² Listen over tyngdepunktarter er utarbeidd av NIBIO, og benyttes for å verdisetje lokaliteter av slåttemark. Listen viser til planter som er knyttet til kulturbetinga naturtyper.

- Skjøtselen er stort sett utført etter planen, og det er ikke nødvendig å endre skjøtselsplanen i særlig grad ved revideringen. Artssammensetningen er i hovedsak lik, men siden registreringen i 2019 ble gjort i juli, så får en naturligvis ikke med seg artsmangfoldet hva gjelder beitemarksopp. Det eneste ved skjøtselen som må endres er at noen områder bør få to slåtter da det er foretatt noen gravearbeider som har medført at både noen fremmedarter og noen problemarter er kommet inn på lokaliteten. Fremmedartene bør lukes et par ganger for sesongen. Vi regner med at de uønskede artene er borte etter ca 5 år med luking og ekstra slått.
- Sein slått bør fortsette for å ta være på artsmangfoldet av planter og insekter. Det er også en stor fordel om plantene i veikanter og andre artsrike områder utenfor slåttemarka får mulighet til å sette frø før de slås. En bør også ha nektarsankende insekter i tankene her.

Turid Strøm regner med at lokaliteten blir skjøtta også de neste 5 årene.

1.4 Mål for verdifull slåttemark

<p>HOVEDMÅL FOR LOKALITETEN:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bevare det verdifulle biologiske mangfoldet knyttet til slåttemark. - Holde hele arealet åpent ved slått. Krattfjerning er ikke så aktuelt for denne lokaliteten, da den stort sett er omgitt av veier, plen og frukthage. - Det er også et mål at slåttemarka skal beholde den typiske slåttemarkstrukturen den har nå, og forbedre den der det er mulig. - Slåttemarka skal ikke gjødsles, sprøytes, pløyes eller pusses med beitepusser. -
<p>EVENTUELLE SPESIFIKKE MÅL FOR DELOMRÅDER:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kantsonene må holdes åpne ved slått og rydding, og kratt og buskas må holdes nede om det mot formodning skulle bli et problem.
<p>TILSTANDSMÅL FOR ENKELTE AV ARTENE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Artsmangfoldet knyttet til kulturmark skal opprettholdes på lokaliteten jf. artsliste i vedlegg 2. - Populasjoner av artene i lista over tyngdepunktarter for seminaturlig eng skal opprettholdes eller helst økes.

1.5 Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)

1.5.1 Slått

SLÅTTETILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSROM (MND/UKE)
Tidlig slått og eventuelt luking av problem - og fremmedarter. Problemarter som lodnegras og skvallerkål bør slås tidlig, slik at de blir slått for andre gang samtidig med resten av arealet (de nevnte artene sprer seg først og fremst klonalt). Fremmedarter som hagelupin og andre bør lukes før de får satt frø	Årlig i minst 5 år fremover	Der problemartene finnes	Juni

Slått på hele lokaliteten med tohjuls slåmaskin, ryddesag og eventuelt ljå jf. beskrivelsen under.	Årlig	Hele lokaliteten	20. juli- 1. sept.
Raking, vending og bortkjøring av høy etter minst to dagers tørking.	Årlig	Hele lokaliteten	20. juli-1. sept.

Generelt gjelder for skjøtselsslått (for forklaring se veiledningshefte):

- Slåtten bør skje etter at de fleste artene har blomstret og satt frø (som regel ikke før i siste halvdel av juli). Slåttetidspunktet vil variere fra år til år ut fra variasjoner i været og vekstsesongen. Følg derfor med på blomstring og frøsetting!
- Graset bakketørkes 2-3 dager eller mer før det fjernes fra området.
- Områdene kan slås med liten, lett traktor med slåmaskin, tohjuls slåmaskin eller ljå, avhengig av bratthet. Sigd eller kantklipper med senn kan også benyttes på mindre areal der det er vanskelig å komme til med maskiner.
- Bruk av tunge maskiner må unngås, spesielt i de fuktige partiene, som kan medføre komprimering av jorda og kjøreskader, samt skader på gamle steinsatte grøfter.
- Unngå bruk av kunstgjødsel, gylle eller store mengder bløt husdyrgjødsel (se veileder).
- Om beiting ikke er aktuelt kan det, om veksten er god utover høsten vurderes behovet for etterslått, slik at eventuell ettervekst blir fjerna i løpet av høsten.

1.5.2 Beiting

BEITETILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	(DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKE)
Høstbeiting er mest aktuelt på denne lokaliteten og enkelte år har det blitt beitet med hest eller sau. Hest egner seg kun når det er tørt vær. I svært fuktig vær kan den tunge hesten trække opp mye og gjøre skade på enga. Slik egner den lette sauene seg bedre. Også kalver kan være et godt alternativ som beitedyr, da den er lett og beiter mindre selektivt enn sauene.	Årlig	Hele lokaliteten	En uke eller mer etter slåtten og et stykke ut på høsten

Generelt gjelder for beiting i slåttemark (for forklaring se veiledningshefte):

- Beiting er positivt for slåttemarka, og har vært tradisjon mange steder.
- Høstbeiting hindrer opphopning av daugras (som gir grønngjødsling) og letter spiringen neste vår.
- Beiting gir tråkkspor som frøplanter kan spire i.
- Hvis arealet vårbeites, blir slåtten seinere (da blomstring/frøsetting kommer seinere i gang)
- Unngå tilleggsfôring inne på slåttemarka.
- Sett alltid dyrevelferden og fôrtilgangen i høysetet.
- Tunge storferaser bør ikke beite slåttemark pga. fare for tråkkskader.
- Slåttemark med rik vårblomstring (f.eks. med tidligblomstrende orkideer og marinøkler) bør ikke vårbeites.
- Beit gjerne nærliggende skog, hagemark eller naturbeiter i sammenheng med slåttemarka. Det vil gi utveksling av frø og gener mellom ulike arealer.
- Isådde, fulldyrka kulturenger bør om mulig ikke beites sammen med slåttemarka. Dette for å hindre spredning av uønska, fremmede arter inn i slåttemarka.

1.5.3 Andre aktuelle skjøtselstiltak

TILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSROM (MND/UKE)
1. Rydde lokaliteten for kvist og kvas	Årlig	Hele lokaliteten	Vår

1.6 Oppfølging av skjøtelsesplanen

NESTE REVIDERING/EVALUERES ÅR: 2024
BEHOV FOR YTTERLIGERE REGISTRERING AV SPESIFIKKE NATURTYPER OG/ELLER ARTSGRUPPER: Fungaen skulle ha vært undersøkt i september/oktober måned. (Før nattefrosten setter inn)
GJENNOMFØRTE ELLER PÅBEGYNT TILTAK SOM ER FINANSIERT DE SISTE 5 ÅRA: Ingen utenom slåtten
PERSONER SOM HAR ANSVAR FOR Å GJENNOMFØRE TILTAKENE I SKJØTSELSPANEN: Turid Strøm.

1.7 Bilder fra lokaliteten

Figur 3. Bildet er tatt i østre del av lokaliteten, ned mot kompostområdet til Stjernehagen. I forgrunnen kan sees en nattfiol noe uklart. Foto: Finn Oldervik © 14.07.2019.

Figur 4: Bildet er tatt rett på oversida av Stjernehaugen, litt øst for midten av lokaliteten. Hus nr. 3 fra øst, på oversida av vegen, er dekt av furua. Den store arten på bildet er tusenstråle som sprer seg fra Stjernehaugen. Foto: Øystein Folden for Bioreg AS © 21.07.2019.

Figur 5: Bildet er av østre del av lokaliteten, rett på oppsida av Stjernehagen. Husa på bildet er nr 1 og 2 fra øst, på oversida av vegen.

Figur 6. Bildet viser vegetasjonen på et utvalgt stykke på slåtteenga. Her kan en bl.a. se noen eksemplar av legeberonika, hvitkløver, ryllik og gulaks. Foto: Finn Oldervik, Bioreg AS © 14.07.2019.

Figur 7. På fig. 2 ser en at et mindre område er avgrenset ved tilkomstvegen til hus nr. 3 på oversida av vegen oppom Stjernehusakra (den røde avgrensingen). Dette bildet viser deler av denne avgrensingen, men det viser også at det er lite igjen av det opprinnelige arealet grunnet en kjøkkenhage som har hatt en tendens til å stadig bli større. Området er tenkt skjøttet ved plenslått og har slik ikke hatt behov for å få en egen skjøtelsesplan, da plenslått er ansett som en adekvat skjøtsel for å ta vare på mangfoldet av beitemarksopp. Foto: Øystein Folden © 21.07.2019.

Figur 8. Også her må vi vise til fig. 2 og den fiolette avgrensingen. Dette bildet viser den nedre delen av vegen til bolighuset vi ser litt av på forrige bilde. Her ser en at det har vært slått med ljå eller eventuelt motorslåmaskin og at graset er tørket til høy og blir tatt vare på. Høyet blir brukt til hestefor, da beboeren her har hest. Rett nedenfor veien ser vi det mye omtalte stjernehuset som har gitt navn til ekra nedenfor vegen. Taket på dette huset kan brettes til side og det er en stjernekkert der inne som kan benyttes av den som er interessert i astrologi. Foto: Øystein Folden © 21.07.2019.

Kilder

- Bratli, H., Halvorsen, R., Bryn, A., Arnesen, G., Bendiksen, E., Jordal, J. B. *et al.* (2017). *Dokumentasjon av NiN versjon 2.1 tilrettelagt for praktisk naturkartlegging i målestokk 1:5000*. Natur i Norge, Artikkel 8 (versjon 2.1.2).
- Elven, H. & Bjureke, K. 2018. Pollinatorvennlig skjøtsel av slåttemark og naturbeitemark. Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. Rapport nr. 77, 80 s.
- Gaarder, G. 2007. Verdifulle kulturlandskap i Tingvoll kommune. Miljøfaglig Utredning, rapport 2007:8. 71 s. + vedlegg
- Hagen, G. 2000. Kartlegging og verdisetting av naturtyper i Tingvoll kommune. Unpubl. hovedfagsoppgåve ved NLH. 216 s. + vedlegg.
- Lamvik, M. (1977). Bygdehistorie for Tingvoll og Straumsnes. Band III. Kyrkje og skule.
- Miljødirektoratet (2015) *Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann. Utkast til faktaark 2015 – Kulturmark*. Versjon 7. august 2015
- Moen, A. (1998). *Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon*. Statens kartverk, Hønefoss.
- ngu.no/kart/berggrunn, <https://geo.ngu.no/kart/berggrunn/> Norges geologiske undersøkelse, berggrunnskart N250 med lineamenter, hentet 15.12.2019
- ngu.no/kart/losmasser, <http://geo.ngu.no/kart/losmasse/> Norges geologiske undersøkelse, løsmassekart med symboler, Longva; O.1997; Manus; kv.geol.kart Strøm 2015-3; NGU hentet 15.12.2019

Vedlegg 1 Lokalitetsbeskrivelse i Naturbase

Naturtyper

Utskriftsdato: 27.06.2019

Tingvoll gard ID BN 00079416

Naturtype	Slåttemark
Utforming	Fuktig fattigeng, slått
Verdi	Svært viktig – A
Utvalgt naturtype	Slåttemark
Registreringsdato	26.06.2011
Hevdstatus	-
Forvaltningsplan	Ja
Forvaltningsavtale	Ja
Inngått	01.01.2012
Forvaltn. avt. utløper	01.01.2021

Verdibegrunnelse

Lokaliteten fikk verdi viktig – B av Hagen (2000), men Gaarder (2007) vurderte verdien slik; "Eit relativt stort tal beitemarksopp, inkludert to sårbare artar (vranglodnetunge og Hygrocybe subpapillata), samt ein ganske god hevd som slåtteenger (og plen) gjer at det verkar absolutt mest riktig å høyne verdien til svært viktig - A." Artsfunnene forsvarer fremdeles en slik verdi, men det er klart at den oppsplittede forma vanskeliggjør verdivurderingene her, og for eksempel parkområdet har isolert sett ikke mer enn en svak verdi som viktig – B. På artsnivå ligger derimot de klart største verdiene i plenområdene ved det øvre bolighuset.

Innledning

Skjøtselsplanen er utarbeidet av Geir Gaarder den 28. oktober 2011. Den er basert på ganske jevnlike egne besøk fra midten av 1990-tallet og fram til 2011, der botanisering i første rekke har vært foretatt på høsten, samt noe mer spredt på sommeren. Det meste av naturkvalitetene er tidligere beskrevet av Jordal & Gaarder (1998), Hagen (2000), samt Gaarder (2007), men her er oppdatert med data fra de siste par årene, samt revidert i samsvar med nye retningslinjer for naturtypebeskrivelser.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Lokaliteten ligger på Tingvoll gard, som for tiden eies av NORSØK og driftes av Bioforsk Tingvoll. Gardsbruket ligger i den sørvendte lia ved Tingvoll sentrum, like nordøst for Tingvoll kirke. Avgrensning er ikke helt enkel. Hoveddelen av lokaliteten består av deler av en hage/parklandskap avgrenset av veger på tre kanter og grønnsakhage mv mot sørøst. I tillegg kommer mindre felt adskilt av dette i form av et lite plenstykke nær ei vognbu i sør og noen engkanter mot en privatbolig nord for hagen. Disse to siste delområdene burde metodisk sett egentlig vært beskrevet som to separate lokaliteter, men er så små og dels oppsplittet at de av mer pragmatiske hensyn er inkludert i beskrivelsen for parkanlegget. Terrenget er ganske slakt skrånende, med en del løsmasser, men bl.a. en bergknaus i nedkant av avgrenset lokalitet viser at det ikke er langt ned til fast berg enkelte steder. Berggrunnen i området består av gneis og det er ikke indikasjoner på særlig kalkrike forhold her.

Naturtyper og utforminger

Både i parken og de to andre delforekomstene nær ved er det primært snakk om frisk fattigeng av gulaks-engkveintype (G4), lokalt i parken og på nedre plenparti i overgang mot fattig tørreng. Etter NiN-systemet er det snakk om en intermediær eng, dvs en svak lågurtslåtteeng (T4-2.1).

Artsmangfold

Karplantefloraen i parken er ikke spesielt artsrik, men inneholder en del naturengplanter som tepperot, tiriltunge, gulaks, engfiol, jonsokkoll, grov nattfiol, engfrytle, bråstestarr, smalkjempe, aurikkelsveve, harerug, legeveronika, finnskjegg, blåklokke, prestekrage og hårsveve. I 2011 ble også ett eksemplar av vanlig nattfiol funnet, en noe mer sjelden engart. Her står det for øvrig spredte trær med bjørk og furu, samt også et par lerketrær. Få naturengplanter er påvist i engpartiene i det øvre delområdet, mens det er bl.a. mye hårsveve på plenbakken ved vognbua. I tillegg er 28 arter beitemarksopp påvist her, fordelt på 9-10 arter ved vognbua, 13-16 arter i parken og 18 arter ved det øvre bolighuset. Av disse er det fem rødlistearter, hvorav fire arter (vridd køllesopp VU – sett i 1998 og 2005, rødne luttvokssopp VU – sett i 1998 og 1999, svartdogget vokssopp NT i 1998 og vranglodnetunge VU i 1998) alle er funnet ved det øvre bolighuset. Funnet av papillvokssopp i 1996 er noe usikkert lokalisert, men arten ble mest sannsynlig funnet ved vognbua, eventuelt i parken.

Påvirkning

Parken har trolig hatt en noe skiftende forvaltning og eldre brukshistorie er ikke kjent. De siste 20 årene ble den i første del av perioden hovedsakelig forvaltet som en park/plen, men det meste av arealet har de seinere årene blitt brukt som slåtteeng (der høyet har blitt tørket og brukt som hestefór). Det nedre partiet av parken skjøttes fremdeles som plen. Det går en sti gjennom parken og det har vært enkelte andre spredte inngrep i nyere tid, bl.a. gravd ned en ledning i østre del for noen år siden. Den har ikke blitt gjødslet i nyere tid, mens det er ukjent om dette har skjedd tidligere (ut fra floraen virker det sannsynlig at det har skjedd, men i begrenset omfang). Hest har sporadisk beitet her enkelte år. Engpartiet ved vognbua har vært skjøttet som plen hele tiden de siste 20 årene. Det samme gjelder engpartiene ved det øvre bolighuset. Heller ikke noen av disse arealene har blitt gjødslet i nyere tid.

Fremmede arter

Blant annet et par lerketrær i parken. Mange hageplanter i nærområdet for øvrig..

Råd om skjøtsel og hensyn

Skjøtselen de siste årene virker ganske godt i samsvar med naturverdiene som er påvist, dvs primært forvaltning av parken som slåtteeng med årlig litt sein slått, mens de to små delområdene forvaltes som del av plenareal, men uten gjødsling eller fysiske inngrep noen av stedene. Plenslått vurderes som en tilstrekkelig og egnet forvaltning for å bevare lavvokste engplanter og beitemarksopp, og plenarealene inneholder bare slike, mens det er i øvre deler av parken også er enkelte mer høyvokste engplanter, som nattfiol, som vil ha bedre av slått. I parken vil fjerning av enkelte trær, inkludert de to lerketrærne og noen bjørketrær, være en fordel for engkvalitetene. Etterbeite på høsten kan også være positivt her, så sant det ikke oppstår tråkkskader (noe det kan gjøre, siden arealet er ganske lite).

Landskap

Del av heilskapleg landskap: Det finnes flere verdifulle beitemarker og slåtteenger innenfor en radius på vel 1 kilometer, noe som gjør det aktuelt å betrakte lokaliteten som del av et helhetlig kulturlandskap. Konsentrasjonen av slike miljøer rundt Tingvoll gard og Tingvoll museum er da også framhevet av Gaarder (2007).

Areal fra kartobjekt (daa)

3,8 daa

Kommune

1560 Tingvoll

Kilder

Navn: Gaarder, G. / tittel: Skjøtselsplan for Tingvoll gard slåttemark i Tingvoll kommune, Møre og Romsdal fylke. Miljøfaglig Utredning, notat 2011 – 26. 13 s./ År: 2011.

Vedlegg 2 Artslister

Tingvoll gard

Tabell 1: Liste over artsregistreringer på Tingvoll gard. Tyngdepunktarter for semi-naturleg eng er markert med feitt skrift, mengdeartar er markert med stjerne.

Registreringer gjort tidligere er for det meste gjort av John Bjarne Jordal i 1996 og i 2019 av Finn Oldervik den 14. juli og av Øystein Folden den 21. juli. (Da lydfile til Oldervik gikk tapt måtte Folden tre til med ei ny kartlegging av floraen uka etter).

Norsk navn	Vitenskapelig navn	1996- 9. juni		
		2019	2018	1999
Karplanter				
arve	<i>Cerastium fontanum</i>	x		LC
aurikkelsveve	<i>Hieracium lactusella</i>		x	LC
bakkefrytle	<i>Luzula multiflora</i>	x		LC
betonie	<i>Betonica officinalis</i>	x		LC
bjørk	<i>Betula pubescens</i>	x	x	LC
bleikstarr	<i>Carex pallescens</i>	x		LC
blåbær	<i>Vaccinium myrtillus</i>	x		LC
blåklukke	<i>Campanula rotundifolia</i>	x	x	LC
blåknapp	<i>Succisa pratensis</i>	x		LC
blåkoll	<i>Prunella vulgaris</i>	x		LC
brennesle	<i>Urtica dioica dioica</i>	x		LC
bråtestarr	<i>Carex pilulifera</i>		x	LC
bøk	<i>Fagus sylvatica</i>	x		LC
engfiol	<i>Viola canina</i>		x	LC
engfrytle	<i>Luzula multiflora occidentalis</i>		x	LC
engkvein	<i>Agrostis capillaris</i>	x (FO)		LC
englodnegras	<i>Holcus lanatus</i>	x		LC
engsyre	<i>Rumex acetosa</i>	x		LC
eple	<i>Malus xdomestica</i>	x		LC
finnskjegg	<i>Nardus stricta</i>	x	x	LC
fôrvalurt	<i>Symphytum asperum</i>	x		HI
furu	<i>Pinus sylvestris</i>	x	x	LC
føllblom	<i>Scorzoneroïdes autumnalis</i>	x		LC
gjerdevikke	<i>Vicia sepium</i>	x		LC
gjøkesyre	<i>Oxalis acetosella</i>	x		LC
grasstjerneblom	<i>Stellaria graminea</i>	x		LC
grov nattfiol	<i>Platanthera montana</i>	x	x	LC
gulaks	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	x	x	LC
gulflatbelg	<i>Lathyrus pratensis</i>	x		LC
hagelupin	<i>Lupinus polyphyllus</i>	x		SE
harerug	<i>Bistorta vivipara</i>	x	x	LC
harestarr	<i>Carex leporina</i>	x		LC
hassel	<i>Corylus avellana</i>	x		LC

hestehov	<i>Tussilago farfara</i>	x	x	LC
hundegras	<i>Dactylis glomerata</i>	x		LC
hundekjeks	<i>Anthriscus sylvestris</i>	x		LC
hvitbladistel	<i>Cirsium heterophyllum</i>	x		LC
hvitkløver	<i>Trifolium repens</i>	x		LC
hvitveis	<i>Anemone nemorosa</i>	x		LC
høymol	<i>Rumex longifolius</i>	x		LC
hårsveve	<i>Pilosella officinarum</i>	x	x	LC
jonsokkoll	<i>Ajuga pyramidalis</i>		x	LC
knappsiv	<i>Juncus conglomeratus</i>	x		LC
krattlodnegras	<i>Holcus mollis</i>	x		LC
kveke	<i>Elytrigia repens ssp. repens</i>	x (FO)		LC
legeveronika	<i>Veronica officinalis</i>		x	
lerk	<i>Larix sp</i>		x	
lind	<i>Tilia cordata</i>	x		LC
marikåpeslekta	<i>Alchemilla</i>	x		LC
markjordbær	<i>Fragaria vesca</i>	x		LC
nattfiol	<i>Platanthera bifolia</i>		x	
nyseryllik	<i>Achillea ptarmica</i>	x		LC
ormerot	<i>Bistorta officinalis</i>	x		LC
platanlønn	<i>Acer pseudoplatanus</i>	x		SE
prestekrage	<i>Leucanthemum vulgare</i>	x	x	LC
rogn	<i>Sorbus aucuparia</i>	x		LC
ryllik	<i>Achillea millefolium</i>	x		LC
rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>	x		LC
rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>	x		LC
røsslyng	<i>Calluna vulgaris</i>	x		LC
skjermesveve	<i>Hieracium umbellatum</i>	x		LC
skogburkne	<i>Athyrium filix-femina</i>	x		LC
skoggullris	<i>Solidago virgaurea virgaurea</i>	x		LC
skrotehøymol	<i>Rumex obtusifolius obtusifolius</i>	x		LC
skvallerkål	<i>Aegopodium podagraria</i>	x		LC
smalkjempe	<i>Plantago lanceolata</i>	x	x	LC
strandør	<i>Phalaris arundinacea</i>	x		LC
	<i>Deschampsia cespitosa</i>			
sølvbunke	<i>cespitosa</i>	x		LC
tepperot	<i>Potentilla erecta</i>	x	x	LC
timotei	<i>Phleum pratense</i>	x		LC
tiriltunge	<i>Lotus corniculatus</i>	x	x	LC
tusenstråle	<i>Telekia speciosa</i>	x		LC
tveskjeggveronika	<i>Veronica chamaedrys</i>	x		LC
tyttebær	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	x		LC
Sopp				
Brunfnokket vokssopp	<i>Hygrocybe helobia</i>		x	LC
Elfenbenshette	<i>Mycena flavoalba</i>		x	LC
Flammefotrødspore	<i>Entoloma exile</i>		x	LC
Gul småkøllesopp	<i>Clavulinopsis helvola</i>		x	LC

Gul vokssopp	<i>Hygrocybe chlorophana</i>	x	LC
Honningvokssopp	<i>Hygrocybe reidii</i>	x	LC
Hvit køllesopp	<i>Clavaria falcata</i>	x	LC
Kritt vokssopp	<i>Cuhophyllus virgineus</i>	x	LC
Limvokssopp	<i>Hygrocybe glutinipes</i>	x	LC
Liten vokssopp	<i>Hygrocybe insipida</i>	x	LC
Mønjevokssopp	<i>Hygrocybe coccinea</i>	x	LC
Papillvokssopp	<i>Hygrocybe subpapillata</i>	x	VU
Rødnende lutvokssopp	<i>Neohygrocybe ingrata</i>	x	VU
Silkerødspore	<i>Entoloma sericellum</i>	x	LC
Skjelljordtunge	<i>Geoglossum fallax</i>	x	LC
Skjør vokssopp	<i>Hygrocybe ceracea</i>	x	LC
Spiss vokssopp	<i>Hygrocybe autoconica</i>	x	LC
Stor kjeglevokssopp	<i>Hygrocybe conica</i>	x	LC
Svartblå rødspore	<i>Entoloma chalybeum</i>	x	NT
Svartdugget vokssopp	<i>Hygrocybe phaeococcinea</i>		NT
Tjærerødspore	<i>Entoloma poliopus</i>	x	LC
Vorterødspore	<i>Entoloma papillatum</i>	x	LC
Vrangelodnetunge	<i>Trichoglossum walteri</i>		VU
Vridd køllesopp	<i>Clavaria amoenoides</i>	x	VU
Insekter			
Admiral	<i>Vanessa atalanta</i>	x	NA

74 karplantearter

24 sopp hvorav 6 rødlistede

1 sommerfugl

Vedlegg 3 Intervju med grunneier

Sjekkliste ved revidering av skjøtselsplaner for utvalgt naturtype slåttemark. (januar 2018).

NORSØK i Tingvoll kommune

Sjekkliste ved revidering av skjøtselsplaner for Utvalgt naturtype slåttemark.

Gjenbesøksdato(er): 14.07.2019 og 21.07,2019

Evaluering av skjøtselsplanen er utført av: Bioreg AS v/Finn Oldervik, Kamilla Svingen og Øystein Folden.

-
1. Er skjøtselen utført som foreslått i planen?
Ja
 2. Eventuelle avvik fra planen, og bakgrunnen for ev. avvik (erfaringer som har bidratt til endring) **Ikke avvik fra NORSØK, men det er kommunen eller de som legger internettkabler har gravd noe i ene hjørnet på parken i forbindelse med ledninger/rør i bakken.**
 3. Tidspunkt for utført slått de ulike år i avtaleperioden. (Slås ulike delarealer til ulike tider over et lengre tidsrom (i tilfelle hvor lenge), eller gjennomføres slått på hele arealet i løpet av noen få dager?) **Arealet er slått i perioden 20. juli -1. august**
 4. Vårbeite? Ja (type beitedyr) /Nei
Nei
 5. Høstbeite? Ja (type beitedyr) /Nei
Ja, i tørre høster er det beitet med sau eller hest.
 6. Ryddetiltak?
To lerketrær ett furutre og noen bjørketrær er fjernet, dette er i tråd med oppsatt plan.
 7. Eventuelle tiltak som er gjennomført som ikke står nevnt i skjøtselsplanen, og i tilfelle hvorfor?
Nei
 8. Landskapsøkologisk plassering av lokalitet (forekomst av «stepping stones»): Forekommer det andre semi-naturlige arealer eller viktige kulturlandskapselementer (eks. naturbeitemarker, styvingstrær/store gamle trær, steingjerder) i nærhet til slåttemarklokaliteten? Konkretiser.
To boligtomter rett ovenfor arealet har små tilsvarende områder på sine tomter.
 9. Er eventuelle rødlistearter/tyngdepunktarter for semi-naturlig eng fortsatt til stede og har forekomstene eventuelt økt eller minket?
Ja, tyngdepunktarter for seminaturlig eng forekommer fremdeles – ca 20 tyngdepunktarter, og det er et relativt stort artsmangfold av karplanter på lokaliteten samlet sett (74 arter)

10. Er det funnet nye rødlistearter/tyngdepunktarter på lokaliteten?
Ingen nye rødlistearter, men mulig noen av tyngdepunkt artene er nye?
11. Virker skjøtselen å være tilfredsstillende for å oppnå målene i skjøtselsplanen? (ja/nei med en kort begrunnelse, f.eks. beskrive eventuelle endringer i artssammensetning, tegn på at skjøtselen synes riktig, er for svak eller for sterk, finnes det viktige påvirkningsfaktorer en ikke har tatt hensyn til tidligere, hvilke?).
Skjøtselen virker grei, men problem - og fremmed - artene som er kommet inn krever noe merarbeid beregnet til ca 6 timer hvert år i noen år framover.
12. Utstyr: Hva slags utstyr er benyttet til de ulike tiltakene? Hva har fungert bra/dårlig.
Tojuls slåmaskin og håndraking/vending. Høyet rakes ut av område, presses og transporteres vekk. Relativt mye arbeid med å vende og rake sammen høyet.
13. Eventuelle endringsforslag til skjøtselsplanen (f.eks. endring av slåttetidspunkt, sette igjen deler av enga for seinere slått (insektsmat), innføring av nye tiltak som rydding, etterbeite, tiltak som reduserer innslag av fremmede arter/problemarter etc.):
Ingen nye skjøtselsforslag utenom eventuelt noe mer høstbeiting med sau eller kalver.
14. Eventuelle endringsforslag til tidsbruken/ressursbruken satt opp i skjøtselsplanen:
Dersom det skal lukes/slås fremmede og uønskete arter krever det mer tid. Se under sp.m. 11!
15. Motivasjon og framtidsutsikter:
- Har tilskuddet betydning eller ikke for gjennomføring av tiltaket? På hvilken måte?
Tilskuddet har betydning. Sommeren er travel og tilskuddet brukes i stor grad til å leie folk til å gjøre jobben
 - Betyr veiledninga gjennom oppfølginga av handlingsplan for slåttemark noe for skjøtteren gjennomføring av slåttarbeidet? Er det noe skjøtteren ønsker mere/mindre av? **I praksis har vi brukt Miljøfaglig utredning, som laget planene og holder til i samme bygning som oss til å gi råd når vi har hatt behov for det.**
 - Hva er de mest krevende og utfordrende delene med skjøtselen? (Eks få fjerna graset, dårlig utstyr, værforhold, for lite folk osv.).
Tørke og fjerne graset. Dette er tidkrevende og faller sammen med masse feltarbeid i vår institusjon.
 - Er det behov for å finne nye løsninger for å sikre skjøtselsarbeidet i nærmeste framtid? (Ja/Nei og eventuelt en kort begrunnelse).
Det går greit forutsatt at vi kan bruke innleid hjelp som betales av tilskudd i tillegg til egen kapasitet og dugnadsinnsats.
 - Hvor sannsynlig er det at samme skjøtter også vil skjøtte lokaliteten de neste 5 år?
Veldig sannsynlig
16. Øvrige kommentarer:

Vedlegg 4 Tiltakslogg, grunneiers notater

Her er det plass for grunneier å føre inn sine egne notater som gjelder gjennomføring av tiltakene. Ved å ha slike notater samla, vil det være lettere å sammenstille erfaringene når planen skal revideres.

AREAL/DELOMRÅDE:	TYPE TILTAK (EKS SLÅTT, RYDDING, BEITING)	PERIODE	ANTALL DAGSVERK/TIMER	ÅR
		[mnd./ dato/uke]		

AREAL/DELOMRÅDE:	TYPE TILTAK (EKS SLÅTT, RYDDING, BEITING)	PERIODE	ANTALL DAGSVERK/TIMER	ÅR
		[mnd./dato/uke]		

AREAL/DELOMRÅDE:	TYPE TILTAK (EKS SLÅTT, RYDDING, BEITING)	PERIODE	ANTALL DAGSVERK/TIMER	ÅR
		[mnd./dato/uke]		

Vedlegg 5 Overvåkning, logg

[I enkelte tilfelle kan f. eks grunneier/bruker ha interesse av/artskunnskap nok til å telle opp enkeltindivider av særskilte planter innen et avgrensa fast, område på noen få m² hver sesong. Dette kan være verdifull artsinfo å legge til rette for. Å fylle ut en slik tabell kan da være et (overvåknings)iltak som nevnes under 2.9.3:]

POSISJON/FELT:	ART	DATO	ANTALL INDIVIDER	ÅR

